

Fellessak 1/21 Kvote for betinget skadefelling av ulv i region 4 og region 5, 2021-2022

Sekretariatet for region 4 og 5 anbefaler overfor rovviltnemndene at det fattes vedtak om:

- Kvote for betinget skadefelling av ulv med en kvote på inntil 10 dyr.
-

Styrende dokumenter

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven legger rammen for forvaltningen av naturressursene. Etter § 5 skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og artene skal forekomme i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Naturmangfoldloven § 7 sier at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet og vurderingene skal framgå av beslutningen. Tiltak etter naturmangfoldloven skal også avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14, og uttak kan dernest tillates etter § 18 første ledd b), for å forhindre skade på husdyr, tamrein eller annen eiendom. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målsettingen nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning i rovviltforskriften § 1.

Rovviltforskriften

Rovviltforskriften § 3 første ledd definerer de nasjonale bestandsmålene for brunbjørn, gaupe, jerv og ulv. Region 5 og region 4 har et felles ansvar for nasjonalt bestandsmål på 4-6 årlige ynglinger av ulv, der 3 av disse skal ha skjedd i revir som i sin helhet ligger i Norge. Ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes. Der en del av reviret ligger i Sverige skal en yngling medregnes med en faktor på 0,5 (bestandsmålet for ulv skal oppnås i fellesskap mellom region 4, Oslo, Akershus og Østfold og region 5 Hedmark). Når bestandene av den enkelte art ligger over disse regionale bestandsmålene har rovviltnemnda myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, lisensfelling og kvotejakt, jf. henholdsvis §§ 8, 10 og 11. Ved vurdering av om nemnda

har myndighet legges data om siste års yngling for ulv til grunnj. § 7. Det er et absolutt krav om at nemnda må være beslutningsdyktig i henhold til § 7 tredje ledd.

I § 7 andre ledd heter det:

Roviltnemndens vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jf. forskriften § 3 tredje ledd og § 6.

Det er Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt som skal gi data om status og utvikling i bestandene, jf. § 3 siste ledd. Når kvote etter forskriften §§ 8, 10 og 11 er vedtatt, belastes irregulær avgang av rovvilt i regionen denne kvoten, jf. § 7 siste ledd.

Om skadefelling

Skadefelling er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b, jf. rovviltforskriften § 8; skadefelling av brunbjørn, gaupe, jerv og ulv er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein.

Roviltnemnda eller Miljødirektoratet setter en kvote for betinget skadefelling, jf. henholdsvis §§ 8 og 13 i rovviltforskriften. Fellingstillatelse gis av Statsforvalteren innenfor den kvote og på de vilkårene som er satt, jf. § 9, samt føringer gitt i rovviltforliket. Kvoten som vedtas gjelder i perioden 1. juni til 15. februar, jf. § 8 første ledd siste punktum. Miljødirektoratet har de siste årene gitt en kvote til Statsforvalterne for betinget skadefelling av ulv i perioden fra starten av mai til og med 31. mai

Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden. Regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten for betinget skadefelling kan derfor heller ikke direkte sammenlignes med en kvote for lisensfelling eller kvotejakt. Kvoten settes blant annet ut fra det en forventer er realistisk at kan bli felt under skadefelling gjennom beitesesongen.

Vedtak om skadefelling gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.

Bestandssituasjonen for ulv

Man skal for vurdering av kvoter legge til grunn den siste offisielle bestandsrapporten som oppsummerer foregående vinters bestandsregistreringer. For den sør-skandinaviske bestanden av ulv er de siste opplysningene om bestandssituasjonen sammenstilt i rapporten *Bestandsobservasjon av ulv vinteren 2019-2020*. Rapporten er utarbeidet på oppdrag av Miljødirektoratet i Norge og Naturvårdsverket i Sverige.

Kartlegging av valpekull og antall ulver i Skandinavia foregår hver vinter i perioden fra 1. oktober til 31. mars. Bestandsstørrelsen på ulv i Sverige beregnes på bakgrunn av antall registrerte valpekull, mens i den norske delen av bestanden kartlegges alle individer ved sporing og DNA-analyser. Det ble vinteren 2019-2020 registrert 56 ulver som kun holdt til innenfor Norges grenser. I tillegg ble det registrert 47-50 ulver i grenserevir på begge sider av riksgrensen mot Sverige.

Til sammen ble det derfor påvist 103-106 ulver med helt eller delvis tilhold i Norge forrige vinter. Det fremgår samtidig at det var totalt 8,5 ynglinger i Norge, der grenserevir teller med en faktor på 0,5. Av disse var 6 i helnorske revir.

For den norske delen av bestanden finnes det oppdaterte opplysninger om bestandssituasjonen for ulv gjennom de foreløpige statusrapportene som utarbeides gjennom vintersesongen. De siste opplysningene per dags dato er rapporten "Ulv i Norge pr 15. mars 2021 – foreløpige konklusjoner for vinteren 2020-2021, se vedlegg. Rapporten er utarbeidet av Høgskolen i Innlandet på oppdrag fra Rovdata. Opplysningene nedenfor er hentet fra denne rapporten.

Så langt i vintersesongen 2020-2021 er det for perioden 1. oktober-15. mars dokumentert totalt 106-108 ulver med enten helnorsk tilhold eller med tilhold på begge sider av riksgrensen mot Sverige. Når de 24 ulvene som er kjent avlivet i samme periode blir trukket fra, er det så langt registrert 82-84 ulver her til lands i vinter, hvorav 33 ulver med helnorsk tilhold.

Det er dokumentert fem sikre valpekull i helnorske revir og seks valpekull i grenserevir der ulvefamiliene har tilhold eller antas å ha tilhold på tvers av riksgrensen. Disse fem ynglingene i helnorske revir har alle skjedd med fullstendig tilhold innenfor den norske ulvesonen. Seks svensk-norske valpekull er dokumentert i grenserevir.

Kjent avgang av ulv

I perioden 1. mai 2020 til 8. april 2021 er det kjent avgang på i alt 32 ulver på landsbasis mot 20 ulver året før. 24 av disse var i Innlandet (21 i region 5), 6 i region 4, 1 i Agder og 1 i Vestland.

Tap og skadesituasjon for husdyr og tamrein på beite

På landsbasis er det i 2020 erstattet 1409 sau som tapt til ulv. Av disse er 676 knyttet til Innlandet (hvorav 532 i region 5 Hedmark), og 4 knyttet til region 4.

I region 5 er tapene til ulv i 2020 særlig knyttet til skadesituasjon i Nord-Østerdal øst for Glomma, samt områder i Hedemarken og Sør-Østerdal vest for Glomma.

I region 4 gjelder de erstattede dyrene tap i Enebakk.

I Elgå reinbeitedistrikt er det høsten/vinteren 2020/2021 dokumentert 10 tamrein tapt til ulv. Det har i 2020 vært gitt flere skadefellingstillatelser (inkludert forlengelser) på ulv i reinbeitedistriktet.

Tapstallene varierer mye mellom år, men det er årvisse tap av beitedyr til ulv både i region 4 og region 5.

I 2020 behandlet Fylkesmannen i Innlandet (nå Statsforvalteren i Innlandet) 43 søknader om fellingstillatelse på ulv (nye eller forlengelser), hvorav 37 gjaldt region 5. I tillegg ble det gitt 3 skadefellingstillatelser på ulv i region 3 (Oppland), der deler av fellingsområdet berørte region 5. Det ble gitt skadefellingstillatelse i 42 tilfeller, mens en søknad ble avslått. 6 dyr ble felt på skadefelling (av disse 5 i region 5).

Statsforvalteren i Oslo Viken behandlet 3 søknader om skadefellingstillatelse på ulv i 2020. I alle tilfeller ble det gitt fellingstillatelse. Ingen dyr ble felt på skadefelling i Oslo og Viken i 2020.

Vurderinger fra sekretariatet

Om rowiltnemndenes myndighet

Rowiltnemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, jf. forskriften §§ 7 og 8, når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen. Vurdering om nemndene har myndighet skal baseres på siste offisielle statusrapport. Det var forrige registreringssesong totalt 8,5 ynglinger i Norge, der grenserevir teller med en faktor på 0,5. Av disse var 6 i helnorske revir.

Bestanden ligger dermed over bestandsmålet og nemndene har myndighet til å vedta kvote.

Om hjemmelsgrunnlaget etter nml § 18 første ledd bokstav b

Formålet med uttak etter nml. § 18, bokstav b er å forhindre skade. Etter annet ledd kreves det i tillegg både at uttak ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Vurdering av vilkåret om at uttaket må avverge skade

Det beiter et stort antall sau og storfe i region 4 og 5, i tillegg til tamrein i region 5. Det forekommer årlig skader på beitedyr forårsaket av ulv i begge regioner. Hvor skadene

oppstår, og hvor omfattende de er, varierer fra år til år. For region 4 og 5 samlet ble det i 2020 erstattet til sammen 412 sau som tapt til ulv. Sekretariatet legger til grunn at det med stor grad av sannsynlighet kan oppstå skade på både sau og tamrein i kommende beitesesong. Vilkåret i nml § 18 første ledd bokstav b anses oppfylt.

Vurdering av vilkåret om at formålet ikke kan nås på en annen tilfredsstillende måte

Skadene på beitedyr skjer i stor grad i de beiteprioriterte områdene, men det forekommer også skader innenfor ulvesonen, og i andre områder der hensynet til rovviltet skal vektlegges. Det beiter et stort antall beitedyr i de to regionene. Erfaringene fra foregående år har vist at det i liten grad er mulig å forutsi hvor skadesituasjoner kan oppstå, og dermed gjøre forebyggende tiltak. I hvert enkelt tilfelle der det kan bli aktuelt med skadefelling, skal Statsforvalteren også gjøre en vurdering av om det finnes annen tilfredsstillende løsning for å forhindre tap av beitedyr. Sekretariatet ser ikke at det foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å fastsette en kvote for betinget skadefelling av ulv.

Vurdering av vilkåret om at uttaket ikke må true bestandens overlevelse

Det følger av nml. § 18 andre ledd at vedtaket etter bestemmelsens første ledd bokstav a til f bare kan treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse. Den felles skandinaviske ulvebestanden er for sesongen 2019-2020 beregnet til å bestå av cirka 450 individer og det er en økning på 70 individer fra forrige vinter. Tilsvarende tall fra tidligere, er 460 i 2014, 430 i 2015, 2016 og 2017, 410 i 2018 og ca. 380 i 2019.

Sekretariatet viser til at skadefelling ikke er et virkemiddel for å regulere bestanden, men at formålet er å håndtere akutte skadesituasjoner eller situasjoner hvor det er et overhengende skadepotensial. Statsforvalteren må i hvert enkelt tilfelle vurdere en eventuell iverksetting opp mot regional forvaltningsplan og kriteriene i rovviltforskriften. Eventuelle iverksettinger av tillatelse til betinget skadefelling vil i første rekke rette seg mot prioriterte beiteområder. De skadegjørende individene i prioriterte beiteområder er streifdyr eller innvandrende dyr som prøver å etablere seg i områder der slik etablering ikke er ønskelig. I denne sammenheng anser sekretariatet at et vedtak om kvote for skadefelling ikke kan sies å true bestandens overlevelse.

Om kvote for betinget skadefelling av ulv

naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet skal tuftes på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, jf.

naturmangfoldloven § 8. Bestandssituasjonen for ulv er godt dokumentert gjennom årlige tellinger, og man har dermed god oversikt over utviklingen i bestanden.

”Føre-var-prinsippet” i § 9 sier at når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvordan beslutningens virkning vil være på naturmiljøet, skal man unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Sekretariatet anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap til at nemndene kan fatte vedtak.

Ved vurdering av kvote for betinget skadefelling skal det ifølge kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd gjøres en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling. Ut ifra dette skal det sannsynliggjøres at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen.

Fra og med 2015 har bestanden hvert år ligget over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet.

Sekretariatet viser i denne sammenheng til at betinget skadefelling kun skal gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, jf. naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder og rovviltforskriften § 9. Dette innebærer at tillatelse til betinget skadefelling i all hovedsak vil være aktuelt for dyr som oppholder seg i viktige beiteområder for husdyr og tamrein. Terskelen for å iverksette betinget skadefelling innenfor ulvesona er høy. Ved vurdering av om det skal innvilges tillatelse til skadefelling skal Statsforvalteren rent konkret vurdere en rekke faktorer, herunder føringer i rovviltforliket, regional forvaltningsplan, områdets betydning som beitemark, skadens omfang og utvikling, potensialet for fremtidige skader, mulighet for å gjennomføre forebyggende tiltak og eventuell forekomst av genetisk viktig individ.

For perioden 1. juni 2020 – 15. februar 2021 ble det i 2020 først vedtatt en kvote på 8 dyr for betinget skadefelling. Denne ble i felles nemndsmøte den 28.08.2020 økt med to dyr til i alt 10 på grunn av det gjenstod kun 2 dyr av de opprinnelige 8 ved vedtakstidspunkt den 28.08.2020.

Siden både skadefelling og all øvrig irregulær avgang (påkjørslar mv.) belastes skadefellingskvoten er det etter sekretariatets vurdering behov for en kvote på inntil 10 ulv også i 2021.

Den 19. mars 2019 vedtok Klima- og Miljødepartementet å endre lisensfellingsperioden for ulv utenfor ulvesonen. Perioden ble endret fra 1. oktober til og med 31. mars til 1. desember til og med 31. mai. Ved en eventuell felling av flere dyr under lisensfelling må de trekkes fra skadefellingskvoten.

Erfaringer fra tidligere år tilsier dermed at en skadefellingskvote på 10 dyr kan være nødvendig for å kunne forbygge skader på husdyr gjennom hele beitesesongen. Som

følge av endret lisensfellingsperiode kan det være behov for å iverksette skadefelling helt frem mot 1. desember. Dette gjelder spesielt i beiteområder for rein.

Ut fra bestandsutviklingen, og med henblikk på at skadefelling normalt vil gjelde individer som oppholder seg utenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, anser sekretariatet at en kvote for betinget skadefelling på 10 dyr er forsvarlig, jf. naturmangfoldloven § 10.

Sekretariatet anser at et uttak av 10 ulver på skadefelling ikke vil være til hinder for å nå bestandsmålet kommende år, og heller ikke vil virke negativt på ulvens muligheter til overlevelse på lang sikt, jf. forskriften § 7.

Naturmangfoldloven § 11 anses ikke som relevant i denne sammenheng.

I henhold til rovviltforskriften § 8 gjelder kvote for betinget skadefelling i perioden 1. juni -15. februar.

Innstilling fra sekretariatet for region 4 og 5

Forslag til vedtak:

I. Om nemndenes myndighet

Roviltnemndene i region 4 og 5 viser til den nasjonale målsettingen om 4–6 ynglinger per år, hvorav 3 skal være helnorske ynglinger. Også ynglinger utenfor ulvesonen teller med. Ynglinger i grenserevir skal telle med en faktor på 0,5. I siste offisielle statusrapport fra bestandsovervåking av ulv, som er utgangspunkt for vurdering av beslutningsmyndighet, fremgår det at det var totalt 8,5 ynglinger i Norge, der grenserevir teller med en faktor på 0,5. Av disse var 6 i helnorske revir.

Roviltnemndene anser med det at de har myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling av ulv, jf. §§ 4, 7, og 8 i rovviltforskriften.

II. Kvote for betinget skadefelling

Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr, tamrein eller annen eiendom, og skal rette seg mot bestemte individer. Kvoten for betinget skadefelling settes på et nivå som gjør at den er tilstrekkelig for å håndtere akutte skadefellingssituasjoner. Ut fra dokumentasjon om bestandssituasjonen for ulv, basert på

oppdatert kunnskap per 15. mars 2021, og basert på erfaringer rundt skadesituasjoner med ulv tidligere år, finner rovviltnemndene at det bør fastsettes en kvote for betinget skadefelling på 10 ulver for å forebygge betydelige skader på husdyr og tamrein i perioden 1. juni 2021 – 15. februar 2022.

Et uttak gjennom betinget skadefelling på inntil 10 ulver vurderes ikke å være til skade for bestandens overlevelse.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009, jf. § 8 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005.

Rovviltnemndene har fattet vedtaket på bakgrunn av siste tilgjengelige vitenskapelige kunnskap om ulvens bestandsstatus, jf. naturmangfoldloven § 8. Rovviltnemndene anser at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om virkninger på naturmiljøet i denne saken, og føre-var-prinsippet, jf. § 9, kommer derfor ikke til anvendelse. Nemndene anser at en kvote på 10 dyr ikke vil påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. § 10. Hensynet til differensiert forvaltning skal ligge til grunn for en tillatelse til skadefelling, jf. § 12. Nemndene anser at § 11 ikke er relevant i denne sammenheng.

Vedtaket er fattet med hjemmel i § 8 i forskrift om forvaltning av rovvilt av 18. mars 2005, jf. § 18 i lov om forvaltning av naturmangfold av 19. juni 2009. Dette vedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages i samsvar med forvaltningsloven kapittel VI, senest innen 3 uker etter at vedtaket er gjort kjent.

Vedlegg:

[Bestandsobservåking av ulv vinteren 2019-2020](#)

[Foreløpige konklusjoner 15. mars 2021](#)